

De Terebinth
Vereniging voor Funeraire Cultuur

De symboliek op grafmonumenten

© Vereniging De Terebinth 2013

Samenstelling en foto's: Annie van 't Zand

De Terebinth is een landelijke organisatie die zich inzet voor de funeraire cultuur in Nederland.

Website: www.terebinth.nl

De symboliek op de grafmonumenten.

Op graven zijn vaak symbolen als versiering aangebracht, waarmee één of meer gedachten tot uitdrukking worden gebracht. Het idee om een symbool te gebruiken kan van nabestaanden of de overledene gekomen zijn. De betekenis van deze symbolen is vaak bij bezoekers van begraafplaatsen onbekend. Om wat aan kennis over symbolen bij te dragen zijn hier enige symbolen met hun betekenis beschreven, zonder de pretentie hebben volledig te zijn

Adelaar Evangelist Johannes, als de genade van de op de kerk neerdalende geest.

Alfa en Omega De eerste en laatste letter van het Griekse alfabet God als het begin en einde van alle dingen.

Anker Vroeg christelijk symbool van hoop.

Aren Symbool van Christus, het Brood des Levens en van de eucharistie of het Avondmaal.

Aronskelk De gevlekte aronskelk, die zijn bloem omhoog naar de hemel richt. Heilige moeder Maria

Boek Als boek des levens.

Bijbel Als boek des levens.

Bloem (Geknakte) De bloem is het prototype van de ziel. Bloemen openen hun hart naar het zonlicht zoals een mens zijn ziel opent voor God.

Brood / Hostie Verwijzing naar het lichaam van Christus en het Brood des Levens.

Cirkel Volmaaktheid, eeuwigheid, zonder begin of einde.

Doornenkrans Symbool van de zonde van de mens en de daaruit voortvloeiende gevolgen. Ook symbool van Christus die de mensen verlost door zijn lijden, waarbij hij een doornenkrans droeg.

Druivenrank, (-tros) Bloedsymbool het teken van leven en dood. Verwijst naar de eucharistie of het Avondmaal en daarmee de offerdood van Christus.

Duif Reinheid, vredelievendheid, eenvoud, liefde en onschuld. Christelijke symboliek voor de ziel van de overledene. De opvliegende duif vindt door een stralenbundel zijn weg naar de hemel. De duif met de olijftak brengt vrede en verzoening.

Ei Symbool van geboorte, nieuw leven, de opstanding van Christus.

Eikenblad (-tak), eikels Onsterfelijkheid en het eeuwige leven. Eikenhout werd als onverwoestbaar beschouwd en daarom met onvergankelijk geassocieerd.

Engel Evangelist Matheus als symbool voor de menselijkheid van Christus. Een gevleugelde engel kan de godin van de overwinning, Victoria, symboliseren als motief van dood en opstanding. Draagt de engel een omgekeerde fakkel, dan stelt zij de doodsengel voor. Engelkopjes, zgn. cherubijntjes, vertegenwoordigen de hemelse sferen.

Fakkels Omgekeerde brandende fakkel was al voor de oudheid.

Glas Het doorzichtige glas symbool van zondeloosheid en van reinheid.

Guirlandes Delen in de symboliek van de bloemen, bladeren of de vruchten waaruit ze zijn samengesteld.

Werden vaak gebruikt om zuilvormige graftekens te versieren of dienen als ornament op een grafsteen.

Handen Getuigen van liefde en verbondenheid. Joodse symboliek **Twee handen** Lid van de priesterstam Cohen.

Hart Symboliseert de liefde. Een met vlammen omgeven hart verwijst naar een religieuze bezieling.

Hond Trouw en waakzaamheid.

Kaars Symbool van licht dat de goddelijke harmonie weerspiegelt.

Kan (waterschenkende) met een schaal Joodse symboliek. Lid van de Levie stam

Klaproos De tere klaproos, die snel verwelkt, symboliseert de kortstondigheid van dit leven.

Klaver drie Symbool van de heilige drie-eenheid: Vader, Zoon en Heilige Geest.

Klimop Vanwege zijn altijd groene bladeren beschouwd als symbool voor eeuwig leven.

Kruis Universeel symbool van verzoening.

Lam Reinheid en onschuld. Afgebeeld met een kruis en nimbus is het symbool van de offerdood van Christus.

Lauwerkrans Overwinning en roem, een teken van eerbetoon.

Leeuw Evangelist Marcus, aangezien zijn evangelie begint met de schreeuw in de wildernis.

Lelie Zuiverheid en maagdelijkheid, daarom het symbool van Maria.

Miskelk Komt enkel en alleen op priestergraven voor en symboliseert de christelijke religie en de eucharistie.

Obelisk Teken van macht, standvastigheid en deugd.

Olielamp Het eeuwige licht, verwijzing naar de onsterfelijkheid, eeuwigheid.

Olijftak Gerechtigheid, vrede en vroomheid en Gods zorg voor Zijn kinderen.

Palmboom De Joods-christelijke symboliek van de palm gaat terug op Psalm 92, vers 13 “De rechtvaardige zal groeien als een palmboom. De palmboom, soms alleen afgebeeld als een stam, is symbolisch voor het paradijs.

Palmtak Attribuut van de vrede en overwinning.

Papaver Wordt geassocieerd met de slaapverwekkende eigenschappen van deze plant, de slaap des doods. De tere klaproos, die snel verwelkt, symboliseert tevens de kortstondigheid van dit leven.

Pauw Symbool van onsterfelijkheid. Men dacht dat het vlees van een pauw niet kon bederven. Vaak is ook alleen de pauwstaart afgebeeld als symbool van de heiligheid van de hemel of als zonnelymbol.

Pelikaan Men geloofde dat deze zijn borst opende om zijn jongeren met zijn eigen bloed te voeden. Symbool voor Christus die zich voor de mensheid heeft opgeofferd.

Phoenix Fabelvogel waarvan de legende vertelt dat deze zich eens in de zoveel eeuwen in het vuur wierp om er totaal verjongd weer uit te komen. Symbool voor de opstanding.

Pijl Symbool van de marteldood. Attribuut van de Heilige Sebastianus die als martelaar in het Colosseum met pijlen werd doorschoten.

Pijnappel Symbool van onsterfelijkheid.

Ringen Net als de cirkel duidt de ring op oneindigheid Twee met elkaar verbonden ringen symboliseren hemel en aarde en de verbondenheid van twee mensen.

Roos In de huidige betekenis refereert de roos vooral aan liefde en vergankelijkheid. Als christelijke symboliek verwijst de roos zowel naar Maria als naar het lijden van Christus. De vijf blaadjes van de roos worden in verband gebracht met de vijf wonden van Christus. De geknakte of gebroken roos verwijst naar het door de dood afgebroken leven. De verdorde roos naar het verwelkte leven.

Sarcofaag Hier rust een mens van grote betekenis.

Schedel Onder het kruis van Christus verwijst naar het graf dat zich zou bevinden op de heuvel Golgotha. Vaak treft men de schedel aan in combinatie met gekruiste beenderen. Dit verwijst naar de vergankelijkheid van het leven.

Schelp Vruchtbaarheid, liefde, huwelijk en leven.

Slang Van oudsher het symbool van leven en dood, gif en genezing. Een slang aan die zichzelf in zijn staart bijt, symboliseert de vergankelijkheid in de oneindige kringloop van het leven.

Stier Evangelist Lucas wijst op het priesterschap, het offer van priester Zacharias.

Stralenkrans Hemels licht duidt op de aanwezigheid van goddelijke of heilige personen.

Taxus Daar zij altijd groen blijft symboliseert zij de onvergankelijkheid.

Toorts De omgekeerde (brandende) fakkel was al voor de oudheid symbool van het gedoofde leven en attribuut van de dood

Toren Staat voor de aanwezigheid van het allerhoogste.

Treurende figuur/ treurwilgen Personificatie van de rouw van de nabestaanden.

Uil Symbool voor de nacht en de dood.

Urn Wordt gebruikt als symbool van rouw. Vaak is de urn afgebeeld half afgedekt door een rouwsluier, wat betekent zich afwenden van de buitenwereld.

Vleermuis: personificatie van de nacht en de dood.

Vlinder Onsterfelijke ziel. Voor Christenen is de dood de overgang naar een beter leven, In het stervensuur breekt de ziel uit haar stoffelijk omhulsel zoals een vlinder uit een pop breekt en stijgt vrij op naar de hemel.

Zandloper: met aan weerszijden een adelaars- en een vleermuisvleugel geeft de overgang van de dag naar de nacht aan. De verlopen tijd. Een zandloper kan men omkeren, zo keert men terug naar de oorsprong.

Zeeibel Van de zestiende eeuw een symbool van de vergankelijkheid, de broosheid van het leven.

Zeis: attribuut van de Griekse god Chronos, hetgeen tijd betekent.

Zon: De ondergaande zon duidt zowel op de beëindiging van het leven als op de wederopstanding.

Zuil: Een afgebroken zuil symboliseert het einde van het aardse leven.

